

PhDr. Vladimír P í l á t , CSc.

Válka po válce

Korejská válka 1950 - 1953

Korea, anektovaná Japonskem roku 1910, sehrávala v jeho expanzivních koncepcích 30. a počátku 40. let roli průmyslové, zemědělské a surovinové základny, ovládané tvrdým režimem s neomezenou policejní mocí. Série porážek císařských ozbrojených sil na přelomu let 1942-1943 vytvořila předpoklady pro zásadní změny předválečného statu quo.

* * *

Cestou na teheránskou konferenci s J. V. Stalinem (28. 11. - 1. 12. 1943) se americký prezident Franklin D. Roosevelt a britský premiér Winston L. S. Churchill zastavili v Káhiře, kde ve dnech 22. - 26. 11. 1943 jednali s Čankajškem o dalším průběhu války v Tichomoří a na Dálném východě. Káhirska deklarace, publikovaná 1. 12. 1943, předpokládala bezpodmínečnou kapitulaci Japonska a kromě řady dalších ustanovení též obnovení nezávislosti Koreje. K tomu však nemělo dojít okamžitě po ukončení války, nýbrž v jistém časovém rozpětí. Zatímco americká politika počítala s několika desetiletími, bylo toto přechodné období rozhodnutím moskevské konference ministrů zahraničí SSSR, Velké Británie a USA (16. - 26. 12. 1945) redukováno na pouhých pět let.

Po osvobození země jednotkami sovětské armády, jež 12. srpna 1945 zahájila útok ze severu, a americké armády, která se 8. září vylodila u Inčchonu, navrhli Američané za demarkační linii dotyku obou armád 38. rovnoběžku. Tato později tak důležitá hranice byla tehdy přijata bez větších diskusí, a to z ryze vojenských důvodů. S přechodem veškeré výkonné moci z japonských rukou na sovětskou, respektive americkou vojenskou správu, nabyla ovšem velmi záhy značného administrativního a politického významu.

V usnesení moskevské konference ministrů zahraničí se mj. pravilo: „*Za účelem obnovení Koreje jako nezávislého státu... se v Koreji zřizuje prozatímní korejská demokratická vláda, která bude činit všechna nezbytná opatření k rozvoji korejského průmyslu, dopravy a zemědělství i národní kultury korejského národa.*“ Vláda měla pracovat pod poručenstvím USA, SSSR, Velké Británie a Číny. Počítalo se též s vytvořením společné komise, složené ze zástupců velení amerických vojsk v jižní Koreji a sovětských vojsk v severní Koreji. Tento orgán měl napomáhat ustanovení prozatímní vlády. Komise se sice sešla, pokus o dosažení oboustranně přijatelného kompromisu však definitivně ztroskotal 10. 7. 1947 - především na otázce, které společenské síly by se měly podílet na vytvoření prozatímní vlády.

USA poté 17. 9. 1947 navrhly odejmout korejskou otázku čtyřem poručenským velmocem a světit ji do pravomoci OSN. Zástupci SSSR návrh odmítli s tím, že Spojené národy nejsou ve smyslu znění článku 107 Charty OSN kompetentní k řešení otázek, souvisejících bezprostředně s výsledky druhé světové války. Místo toho navrhli stažení

všech okupačních jednotek a vypsání celokorejských voleb. Moskva si byla dobře vědoma toho, že USA, jež si nečinily žádných iluzí o míře svobody takových „voleb“ v severní části země, budou nuceny tento ryze účelový návrh odmítnout. Valné shromáždění OSN nakonec rozhodlo, že volby proběhnou pod dohledem UNTECK (*United Nations Temporary Commission on Korea*) v obou částech poloostrova zvlášť, a to ještě před odchodem sovětských a amerických jednotek. Sever i jih měly poté podle klíče, daného počtem obyvatel (sever - cca 10 mil., jih - cca 22 mil.), vyslat zvolené zástupce do ústavodárného národního shromáždění. Toto rozhodnutí bylo ze strany SSSR tvrdě odmítnuto a pracovníkům dohlížecí komise zakázán vstup do severní Koreje.

Vítězem voleb, konaných v jižní části země pod dohledem OSN 10. 5. 1948, se stal Li Syn-man, jenž 15. 8. proklamoval vytvoření Korejské republiky a stal se jejím prvním prezidentem. Zkušený exilový politik stanul již v únoru 1946 v čele tzv. Reprezentativní demokratické rady a nastolil v podstatě diktaturu, charakterizovanou korupcí, násilím a politicky motivovanými vraždami. Přesto se i nadále těšil podpoře USA, jež si sice nečinily nejmenších iluzí o demokratičnosti nové vlády, považovali ji však za schopnou zajistit v jižní části země relativní klid a připravit podmínky pro obnovu ekonomiky. Na severu poloostrova proběhly volby až 25. srpna. Jejich předem očekávaným vítězem se stal Kim Ir-sen - od roku 1930 člen komunistické strany, nyní čelný představitel Korejské strany práce. Dne 9. 9. 1948 vyvrcholil tento proces vyhlášením Korejské lidově demokratické republiky. V prosinci 1948 vyklidily sovětské jednotky severní část poloostrova. Přes zoufalý odpor Li Syn-mana odešli v červnu následujícího roku také Američané. V Soulu zůstala pouze skupina poradců (*KMAG-U. S. Korean Military Advisory Group*) - asi 500 mužů v čele a gen. W. L. Robertsem.

V lednu 1950 definoval americký státní tajemník Dean G. Acheson zásady obranné strategie své země v jihovýchodní Asii po vítězství komunistů v Číně a konstituování Čínské lidové republiky. Za přední okraj obrany USA v uvedené oblasti označil linii, táhnoucí se od Aleut po Filipíny, včetně Japonska. „*Co se týče zbývajících oblastí v Pacifiku, musejí si uvědomit, že jim nikdo nemůže zajistit bezpečnost v případě ozbrojeného útoku,*“ prohlásil.

Možnosti Li Syn-manovy vlády byly však více než omezené. Korejská republika vybudovala armádu v celkové síle cca 98 000 mužů. Z toho připadalo pouze 65 000 na bojové jednotky, organizované do 8 divizí (v červnu 1950 byly jen 4 na plných stavech). Jednalo se v podstatě o armádu policejního typu, jejíž prvořadý úkol spočíval v boji s komunistickými guerillami. Tomu také odpovídalo vybavení zbraněmi a bojovou technikou. Americké pušky M-1, kulometry, pár minometů, většinou malých ráží. Pět oddílů polního dělostřelectva, dobře vycvičených, leč vyzbrojených zastaralými 105mm houfnicemi M-3. Chybělo těžké dělostřelectvo, tanky, protitankové zbraně, prakticky neexistovalo letectvo.

Severokorejské velení disponovalo asi 135 000 muži pozemních vojsk. Jednalo se o 7 plně bojeschopných pěších divizí. Další tři, nově postavené, byly vycvičeny jen zčásti. Každá z divizí měla vlastní dělostřelectvo a prapor samohybných děl. Klíčový faktor představovalo 150 strojů T-34 105. tankové brigády. Letectvo sestávalo z cca 40 stíhacích Jak-9, 70 bitevních Il-10, 60 cvičných a 10 průzkumných strojů. Bojovými zkušenostmi, kvalitou výzbroje i stupněm vycvičenosti severokorejská armáda jednoznačně dominovala. Dne 25. června 1950 v 04.00 h překročily její hlavní síly 38. rovnoběžku.

Armáda Korejské republiky byla útokem zcela zaskočena. I když měla podél společné hranice rozmístěny celkem 4 divize, byl v okamžiku agrese na linii dotyku z každé z nich jen jeden pluk. Ostatní se nacházely v záložních postaveních hluboko na jihu. Prvosledové jednotky byly navíc citelně oslabeny víkendovou nepřítomností - a to byl ostatně jeden z důvodů, proč komunisté udeřili v neděli časně ráno.

Odpor Jihokorejců se po třech dnech bojů zhroutil. Útočníci pronikli „tradičním“ invazním koridorem na směr Uijongbu - Soul a v odpoledních hodinách 28. 6. 1950 vstoupili do metropole Korejské republiky. Ve městě rozpoutali bezuzdný teror a zahájili vraždění vojáků, policistů a státních úředníků, kterým se nepodařilo včas uniknout. Vlna civilních uprchlíků se začala valit k jihu. Nastal všeobecný chaos, fronta přestala prakticky existovat.

USA požádaly již 25. 6. 1950 o svolání Rady bezpečnosti OSN a předložily návrh rezoluce, požadující okamžité ukončení agrese a stažení invazních sil za 38. rovnoběžku. Rada, jejíhož zasedání se na protest proti přítomnosti reprezentanta Čankajškovy vlády již několik měsíců neúčastnil zástupce SSSR, dospěla nakonec ke kompromisnímu usnesení. Vyzvala obě strany k přerušení bojů a stažení jednotek na pozice před 25. 6. 1950.

Katastrofální vývoj situace na bojišti však vyžadoval konkrétní a především rychlá vojenská opatření. 27. června oznámil prezident Truman, že vydal námořnictvu a letectvu Spojených států rozkaz poskytnout podporu jihokorejským jednotkám, svádějícím tehdy zoufalé obranné boje na přístupech k Soulu. 30. června nařídil, aby se do akce zapojily také pozemní síly. Tomuto rozhodnutí se již 27. 6. dostalo významné podpory ve formě rezoluce Rady bezpečnosti OSN, vyzývající k pomoci Korejské republice, čelící ozbrojené agresi. SSSR a jeho satelity odmítly usnesení Rady respektovat a označily je za nezákonné.

30. 6. 1950 dal vrchní velitel amerických ozbrojených sil na Dálném východě gen. Douglas MacArthur veliteli 8. armády, jež plnila okupační úkoly v Japonsku, rozkaz k přesunu 24. pěší divize na korejské válčiště. 3. července 1950 přibyl do Koreje velitel 24. pěší divize gen. William F. Dean a s platností od 4. 7. převzal velení USAFIK (*U. S. Army Forces in Korea*). Kolaps armády Korejské republiky mezitím dosáhl vrcholu. Šířil se zmatek, panika a především jev, známý z dob druhé světové války jako „tankový děs“. Za této situace přicházely na rozpadávající se frontu první narychlo shromážděné, nekompletní a slabě vyzbrojené americké jednotky. Jejich úkolem bylo především vedení boje na zdrženou. 5. 7. 1950 ráno se dvě roty I. praporu 21. pluku 24. pěší divize poprvé střetly s nepřítelem. Ani Američané však neměli v Koreji k dispozici protitankové prostředky, s jejichž pomocí by mohli čelit největší hrozbě, strojům T-34. Za těžkých bojů i ztrát, vystaveny neustálé hrozbě obchvatu, ustupovaly jednotky 24. pěší divize k jihu.

7. července 1950 rozhodla Rada bezpečnosti o vytvoření spojeného velení pod záštitou OSN a požádala americkou vládu, aby nominovala velitele. Prezident Truman se o den později rozhodl pro gen. MacArthura, jemuž byly podřízeny také všechny jihokorejské jednotky. Na jihu poloostrova se postupně vylodovaly další americké svazky. Mezi 10.-15. 7. 1950 to byla 25. pěší divize, 18. července 1. jezdecká*. Přisun posil i materiálu si vyžádal rovněž reorganizaci velení. Dne 13. 7. se v Koreji objevil gen. Walton H. Walker a jako velitel 8. armády (*EUSAK - Eighth U. S. Army in Korea*) převzal odpovědnost za řízení pozemních operací. Jeho velitelství se rozmístilo v Tegu, kam mezitím dorazila také vláda a velení armády Korejské republiky.

Severokorejský postup po ose Suwon - Osan - Pchjongtaek - Tedžon - Tegu - Pusan pokračoval tempem bleskové války. Komunistická 3. a 4. pěší divize dobyly 19.-20. 7. strategicky významný Tedžon a způsobily těžké ztráty plukům americké 24. pěší divize, jejíž velitel, gen. Dean, padl v důsledku porážky později do zajetí. Na rozkaz gen. Walkera se 1. 8. vyčerpané americké a jihokorejské jednotky stáhly za řeku Naktong a zahájily krvavé obranné boje o tzv. pusanský perimetr. V průběhu srpna došlo k řadě těžkých krizí, jež mohly být zvládnuty jen s vypětím posledních sil. S příchodem dalších amerických posil na přelomu července a srpna 1950 se začala situace pozvolna měnit ve prospěch jednotek OSN. Trvalo však ještě celý měsíc, než se fyzické i logistické možnosti nepřítelů definitivně vyčerpaly.

Komunistické velení si bylo změny poměru sil dobře vědomo. V noci z 31. 8. na 1. 9. 1950 zahájilo poslední a - jak věřilo - i rozhodující ofenzivu proti perimetru. Přesto, že se jednalo o poslední křečovitě vzepětí, patřil následující týden pro obránce mezi nejtěžší. Nepřítel sice dosáhl místních úspěchů, utrpěl však strašlivé ztráty a musel nakonec rezignovat.

Dne 15. září 1950 byla zahájena operace *CHROMITE* - vylodění jednotek 1. divize námořní pěchoty a 7. pěší divize na západním pobřeží u Inčchon. Brilantní operace, provedená s minimálními ztrátami, zcela změnila vývoj situace. Američtí vojáci postoupili poměrně hladce až k předměstím Soulu, zde však byli nuceni projít čtyřdenním infernem pouličních bojů s více než 20 000 komunisty, bojujícími s fanatickým odhodláním na život a na smrt. 29. 9. 1950 bylo město osvobozeno. Současně se zahájením operace *CHROMITE* podnikly divize 8. armády 16. 9. 1950 výpad z pusanského perimetru s cílem navázat kontakt s předmostím u Inčchon. Trvalo však ještě celý týden, než se podařilo zlomit odpor vyčerpaného, leč opět fanaticky bojujícího protivníka. 26. září se v prostoru Osanu, kde před necelými třemi měsíci válka pro Američany začala, spojily jednotky 1. jezdecké a 7. pěší divize. Porážka komunistů nabyla obrovských rozměrů.

Z invazních jednotek uniklo za 38. rovnoběžku maximálně 30 000 mužů. Průzkumné týmy vojsk OSN napočítaly na jihu poloostrova mj. 239 zničených tanků T-34 a 74 samohybných děl. Rozprášené trosky severokorejských divizí se koncentrovaly v prostoru tzv. železného trojúhelníka měst Čchorwon - Kumhwa - Pchjonggang. V týlu vojsk OSN vedly záškodnickou válku komunistické guerilly, posílené zbytky odříznutých jednotek.

Koncem září 1950 bylo celé území Korejské republiky osvobozeno, čímž s plnou naléhavostí vyvstala otázka dalšího postupu. 1. 10. 1950 vyzval gen. MacArthur komunistické vedení ke kapitulaci. Pchjongjang ponechal zcela podle očekávání tuto výzvu bez odpovědi. Hrozba totálního zhroucení Kim-Ir-senova režimu však vyvolala horečnou aktivitu jeho sovětských a především čínských ochránců. Již 1. 10. varoval čínský vůdce Mao Ce-tung vojska OSN před překročením 38. rovnoběžky. Případný další postup na sever označil za „agresi“, na níž bude Čína nucena reagovat.

Velení OSN se po jistém váhání rozhodlo pokračovat v postupu. Hrozba čínského zásahu byla tehdy pokládána za málo pravděpodobnou. Dne 1. října 1950 zahájila jihokorejská vojska postup přes 38. rovnoběžku. Americké a britské jednotky nepřekročily hranici do schválení tohoto kroku OSN 7. 10. 1950. Vzápětí nato pronikly na teritorium severní Koreje u Kesongu přední hlídky 1. jezdecké divize. 9. října ráno je následovaly hlavní síly 8. armády. Současně s tím vydal gen. MacArthur novou výzvu k bezpodmínečné kapitulaci. Odpovědí se mu stalo jen nové, „poslední“ varování, adresované z Pekingu.

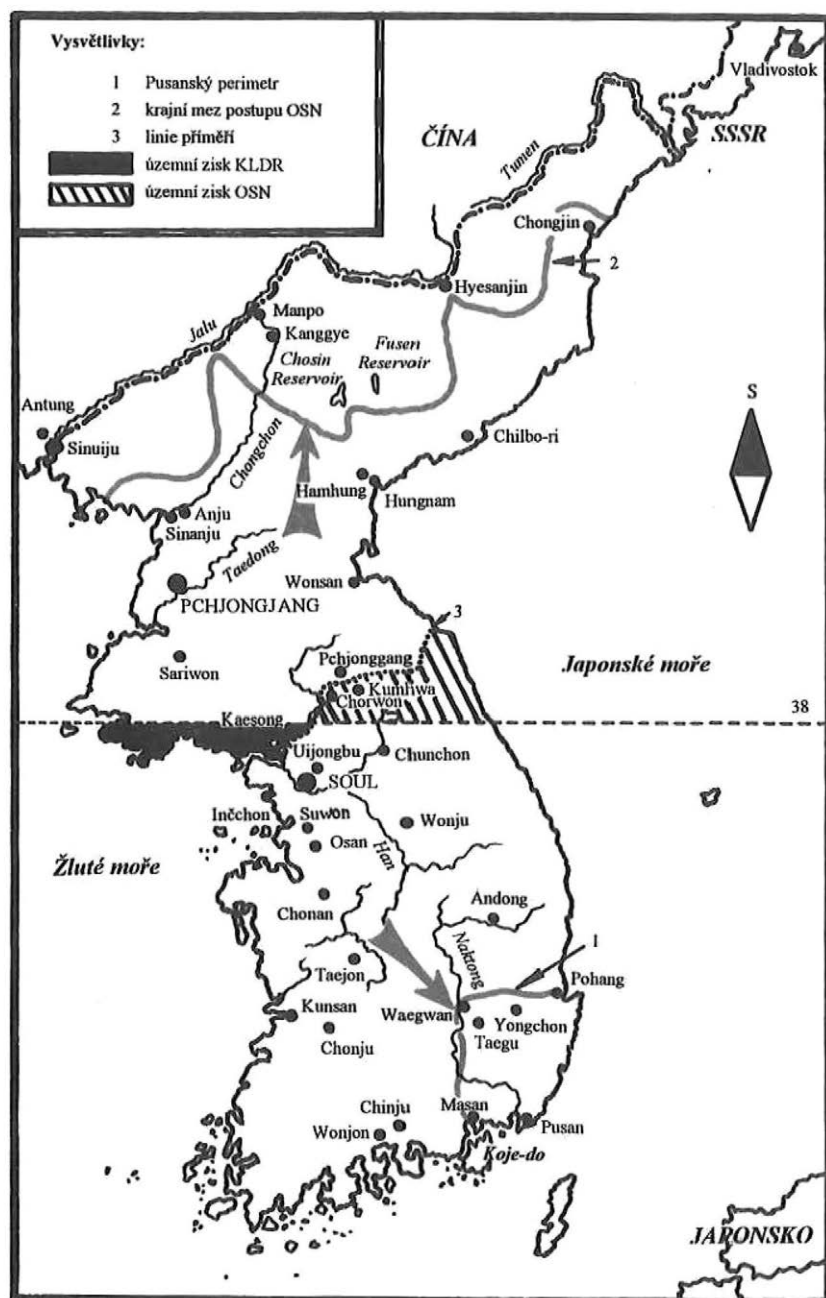
Postup vojsk OSN mezitím úspěšně pokračoval. 19. října dobyly jednotky americké 1. jezdecké a jihokorejské 1. pěší divize Pchjongjang. Vláda s Kim-Ir-senem v čele uprchla doslova v posledním okamžiku a jen shodou náhod nepadli komunističtí předáci do rukou amerického vzdušného výsadku, shozeného severně od města. Zatímco občané Pchjongjangu připravili „imperialistickým dobyvatelům“ přátelské uvítání, odpor severokorejské armády se prakticky úplně zhroutil. Vítězný závěr tažení se zdál být pouhou otázkou času.

V tomto duchu proběhlo rovněž setkání MacArthura s prezidentem Trumanem 15. října 1950 na ostrově Wake. Generál znovu hodnotil pravděpodobnost čínského zásahu jako velmi malou. Soudil, že operace budou rychle skončeny a jádro 8. armády o Vánocích zpět v Japonsku. Jeho optimismus se ovšem brzy ukázal jako předčasný. Dne 14. 10. 1950 začaly čínské jednotky po mostech u Andunu, Sinidžu a Manpodžinu překračovat hraniční řeku Jalu. Na konci října se v severní Koreji nacházelo 18 divizí o celkovém počtu cca 180 000 tzv. lidových dobrovolníků, o jejichž přítomnosti nemělo velení OSN nejmenší potuchy.

X. Svazky 8. armády mezitím dorazily až k řece Čongčonu a 24. 10. ji na několika místech překročily. Tento postup byl v příkrém rozporu s instrukcí Spojeného výboru náčelníků štábů, podle níž měly za řekou - směrem k čínské hranici - operovat pouze jihokorejské jednotky. V okamžiku, kdy Spojený výbor náčelníků štábů požadoval vysvětlení, omezil se MacArthur na konstatování, že Jihokorejci „nemohou situaci sami zvládnout“. Divize II. jihokorejského sboru (6., 7. a 8. pěší) mezitím vyčistily hornatý terén centrální Koreje od nepřítelů a blížily se k Jalu. Velkých úspěchů dosáhl rovněž jihokorejský I. sbor (3. pěší divize a divize „Capital“), postupující po východním pobřeží směrem k sovětské hranici. V obsazených přístavech Wonsanu a Iwonu se vylodil americký X. sbor, jehož svazky (1. divize námořní pěchoty a 7. pěší divize) vyrazily na severozápad - k mandžuské hranici.

Za této situace byla čínská ofenziva, zahájená na přelomu října a listopadu proti předsunutým jednotkám 8. armády, obrovským překvapením. V těžkých bojích byla prakticky úplně zničena jihokorejská 6. pěší divize, jež dosáhla krátce před katastrofou břehu Jalu. Z amerických jednotek potkal podobný osud 8. jezdecký pluk, jenž padl do léčky nedaleko Unsanu. Porážka jihokorejského II. sboru v centru fronty obnažila pravé křídlo 8. armády a vytvořila akutní hrozbu odříznutí. Gen. Walker se proto rozhodl stáhnout své síly (americký I. a IX. sbor, britskou pěší brigádu a jihokorejský II. sbor na pravém křídle) zpět za Čongčon, přeskupit je a připravit na rozhodující útok, plánovaný na poslední dekádu listopadu. K tomu ovšem již nedošlo. Dne 25. 11. 1950 zahájil nepřítel novou ofenzivu.

Číňané rozbili jihokorejský II. sbor a opět ohrozili Walkerovo pravé křídlo. Jejich cíl byl jasný - prorazit ke Žlutému moři a odříznout 8. armádě ústupové komunikace. Pokusy o zaplnění průlomů čerstvými zálohami ztroskotaly, na smrt byla takto vyslána prakticky celá turecká brigáda, zmasakrovaná u Wawonu. Číňané, nehledě na obrovské ztráty, působené jim pozemními jednotkami i letectvem a „sbalovali“ postavená vojska OSN, jež byla 27. 11. nucena zahájit ústup od Čongčonu. Při tomto manévru byla téměř úplně zničena americká 2. pěší divize. Pod tlakem nepříznivého vývoje situace se velení OSN 30. 11. rozhodlo obnovit frontovou linii zhruba na čáře Pchjongjang - Wonsan. Tento úmysl se však brzy ukázal neproveditelným. 5. 12. 1950 musel být Pchjongjang vyklizen.

Obr.: Výsledky korejské války

V kritické situaci se ocitly rovněž jihokorejský I. a americký X. sbor, bojující v severovýchodní Koreji. Zejména pluky 1. divize námořní pěchoty, odříznuté v prostoru vodní nádrže Čósín, si musely za těžkých ztrát probít cestu zpět k pobřeží. Těsně před Vánocemi 1950 evakuovaly americké lodě z přístavů v Hungnamu a Songdžinu cca 105 000 vojáků obou sborů a 91 000 civilních uprchlíků. V posledních dnech roku 1950 se fronta vrátila tam, kde válka 25. 6. začala - na 38. rovnoběžku.

Nový rok 1951 zahájili Číňané ofenzivou, jež vrhla vojska OSN o dalších 60-80 km zpět. Dne 4. 1. 1951 padl Soul a změnil tak potřeby během války držitele. Tehdy již 8. armáda velel gen. Matthew B. Ridgway (gen. Walker zahynul 23. 12. při autonehodě). Do 24. ledna 1951 ofenziva uvízla a Ridgwayovi se podařilo stabilizovat frontu na čáře Pchjongtaek - Wondžu - Samčchok. V únoru - dubnu 1951 provedla vojska OSN sérii útočných operací s cílem vyčerpat protivníka a zatlačit jej zpět za 38. rovnoběžku. Po neúspěchu únorového pokusu Číňanů o obnovení ofenzivy jejich odpor počátkem března ochabl. 15. 3. 1951 osvobodily jednotky OSN - nyní již definitivně - Soul.

Na počátku dubna 1951 byla většina teritoria Korejské republiky, s výjimkou menší oblasti západně od dolního toku řeky Imdžin, očištěna od komunistů. Začala druhá fáze prostorově omezených útočných operací, zaměřených na vylepšení vlastních pozic, vyčerpání protivníka a zničení jeho živé síly. Zmíněná taktika se ukázala jako velmi účinná a do 21. dubna 1951 postoupila vojska OSN 10-20 km do hloubky nepřátelského území. Krátce před tím došlo k novým zásadním změnám ve velení OSN.

Již delší čas bylo známo, že gen. MacArthur zaujímá v otázkách způsobu dalšího vedení války názory, jež se diametrálně odlišují od pohledu prezidenta Trumana. Po zásahu čínských „lidových dobrovolníků“ se válka změnila v kvalitativně nový konflikt. MacArthur si byl této skutečnosti velmi dobře vědom. Soudil, že v Asii se bojuje i za ostatní svobodný svět, zejména pak Evropu, a hodlal dosáhnout vítězství za každou cenu, včetně bombardování komunistických základů v Mandžusku či blokády pobřeží ČLR. Z politického hlediska byl však takový postup nepřijatelný. Trumanova administrativa byla pevně rozhodnuta zabránit další eskalaci, hrozící rozpoutáním nové světové války.

Kulminačním bodem sporu se stal 5. duben 1951, kdy vůdce republikánské menšiny ve Sněmovně reprezentantů, Joseph W. Martin, Jr., přečetl ve sněmovně dopis, jenž mu MacArthur napsal 20. března. Jeho závěrečný odstavec zněl takto: „*Někomu se zdá obtížné pochopit, že právě zde, v Asii, je ono místo, jež si komunističtí konspirátoři vybrali k rozehrání své hry o světovládu, a my jsme se angažovali v této záležitosti, která se nyní rozhoduje na bitevním poli. Pochopit, že my zde bojujeme se zbraní v ruce za Evropu, zatímco tam ještě bojují diplomaté pouhými slovy. Pochopit, že pokud prohrajeme válku s komunismem v Asii, je pád Evropy neodvratný, zvítězí-li, unikne Evropa velmi pravděpodobně válce a uchová si svobodu. Jak jste podotkl, musíme zvítězit. Neexistuje alternativa za vítězství.*”

Obsah dopisu pohnul prezidenta k rozhodnému kroku. 11. dubna 1951 v 01.00 v noci byla svolána mimořádná tisková konference - první svého druhu od Rooseveltovy smrti. Reportéři, vytažení z postelí a barů, obdrželi senzační zprávu o odvolání gen. MacArthura z funkce velitele sil OSN. Jeho nástupcem se stal gen. Matthew B. Ridgway, velení 8. armády převzal gen. James A. Van Fleet.

Již za několik dní byli noví velitelé nuceni čelit vážné krizi. 22. dubna zahájil nepřítel obrovskou ofenzivu s cílem dosáhnout definitivního rozhodnutí. Podle oznámení řádia

Pchjongjang měl být dobytý Soul prezentován jako prvomájový dárek Stalinovi. Sovětský vůdce se však tentokrát těšil marně. Přestože útočníci postoupili v centrálním úseku fronty až o 80 km, rozhodujícího průlomu nedosáhli. Bylo tomu tak především díky jejich malé mobilitě a mizivému logistickému zabezpečení. Do 30. dubna se ofenziva za příšerných ztrát (na 70 000 padlých) vyčerpala a Van Fleetovým jednotkám se podařilo zachytit na tzv. bezejmenné linii (*NO-NAME LINE*). Fronta ustrnula v severních předměstích Soulu.

Nová nepřátelská ofenziva, zahájená v noci z 15. na 16. 5., směřovala na rozhraní mezi 8. armádou a jihokorejskými svazky ve východní části fronty. Vojska OSN zde byla zatlačena o 20-50 km k jihu. Přestože se znovu vytvořila krajně napjatá situace, 20. 5. 1951 ofenziva definitivně ztroskotala. Fronta byla stabilizována na tzv. modifikované bezejmenné linii (*MODIFIED NO-NAME LINE*). Ztráty Číňanů a Severokorejců se odhadovaly na 90 000 padlých. K 1. červnu stála vojska OSN znovu na pozicích z konce druhé dekády dubna. V okolí města Kansong na východním pobřeží se jim také poprvé za celou válku podařilo obklíčit větší množství Číňanů. Zajato zde bylo cca 17 000 čínských vojáků.

Po krachu dvou jarních komunistických ofenziv přešla iniciativa do rukou vojsk OSN, jež dosáhla významných územních zisků severně od 38. rovnoběžky. Van Fleetova protiofenziva skončila v polovině června obsazením tzv. železného trojúhelníka, a to nikoli zásluhou odporu protivníka, nýbrž administrativního rozhodnutí Spojeného výboru náčelníků štábů. Ridgway i Van Fleet věřili, že jejich vojska mají nyní vítězství ve válce na dosah ruky. Van Fleet navrhl sérii obojživelných operací na východním pobřeží s tím, že otřesená a imobilní čínská a severokorejská vojska nebudou s to dostatečně pružně reagovat. „Žabí skoky“ podél pobřeží, kombinované s masivním pozemním útokem, mohly tehdy skutečně srazit nepřítele na kolena. Politická vůle byla však již jiná.

Americká vláda cítila, že poslední porážky komunistů by mohly otevřít cestu k mírovým rozhovorům. O jejich zahájení usilovala tím spíše, že cíle, vytyčeného OSN, již bylo dosaženo. Korejská republika byla osvobozena, její státní suverenita zachována. Stávající frontová linie byla výhodná z vojenského i ekonomického hlediska. Zatímco nyní hájily jednotky OSN cca 160 km dlouhou frontu „taženou“ středem poloostrova, musely by v případě obsazení severní Koreje permanentně bránit hranici zhruba čtyřikrát delší. Ridgway později konstatoval, že „...kdybychom dostali rozkaz probíjet se až k Jalu, mohli bychom tak učinit, pokud by ovšem naše vláda byla připravena zaplatit odpovídající cenu v mrtvých a raněných. Z čistě vojenského hlediska, dle mého názoru, by postup za tyto ztráty nestál... Zastavili jsme se místo toho, jak jsem věřil, na nejsilnější linii“. Tímto rozhodnutím skončila v Koreji manévrová válka. Až do konce konfliktu již probíhaly pouze poziciční boje a ofenzivy místního významu.

Ochotu k jednání dávali po jarních porážkách najevo také komunisté. Velení OSN reagovalo 30. 6. 1951 návrhem předběžné schůzky, jež se měla konat na palubě dánské nemocniční lodi „Jutlandia“, kotvící ve Wonsanském zálivu. Čínsko-severokorejské vedení souhlasilo s jednáním, nikoli však s místem schůzky. V protinávru zmínilo městečko Kesong, ležící těsně na jih od 38. rovnoběžky. Jednalo se zjevně o laciný propagandistický tah. Kesong se nacházel v nepatrném cípu území západně od dolního toku řeky Imdžin, zůstávajícím dosud pod komunistickou okupací. Velení OSN mohlo sice navrhnout Čchorwon, Kumhwu, Kansong či jiné z významnějších osvobozených severokorejských

sídel, v zájmu věci však požadavek akceptovalo. 10. 7. 1951 byla v Kesongu zahájena jednání o příměří.

Rozhovory se vlekly ještě celé dva roky, přerušovány četnými obstrukcemi a provokacemi. Jednací stůl se komunistům stal pokračováním bitevního pole, arénou, v níž hodlali získat to, co jim nepřinesla síla zbraní. Dne 25. října 1951 byla jednání přenesena do vesničky Pchanmundžonu, ležící asi 10 km východně od Kesongu. Také zde se rozhovory vlekly - občas bylo velení OSN nuceno zesílit tlak na některém úseku fronty a „vrátit“ komunistickou delegaci zpět na zem - respektive za jednací stůl. Tímto způsobem byl protivník donucen akceptovat současnou linii dotyku a upustit od požadavku návratu fronty na 38. rovnoběžku. 27. 11. 1951 byla demarkační linie konečně stanovena a začalo 30denní tzv. malé příměří (*LITTLE ARMISTICE*). Naděje na brzkou dohodu se však díky komunistickým obstrukcím nesplnily.

Předmětem rozhovorů v Pchanmundžonu byly zejména dva okruhy problémů - dodržování příměří, respektive vytvoření oboustranně přijatelného kontrolního mechanismu a otázky spojené s repatriací válečných zajatců. Právě posledně zmíněný problém se stal jablkem sváru a nejvíce oddálil okamžik dosažení dohody.

V okamžiku zahájení jednání se v rukou vojsk OSN nacházelo 132 000 zajatců, komunisté zadržovali asi 65 000 vojáků, většinou Jihokorejců (asi 7 000 tvořili Američané, 2 000 pak Britové spolu s příslušníky dalších kontingentů OSN - Turky, Řeky ad.). Delegace OSN, v jejímž čele stál americký viceadmirál Turner C. Joy (v květnu 1952 jej vystřídal gen. William K. Harrison, Jr.), prosazovala odpočátku princip dobrovolné repatriace, založené na svobodném rozhodnutí každého jednotlivce. Tento požadavek byl ovšem komunistům, hájícím zásadu plošné, třebaš i nucené repatriace, naprosto cizí. Důvod byl prostý - ze 132 000 zajatců se jich do Číny a KLRD minilo vrátit pouhých 83 000.

Od začátku tzv. malého příměří se pozemní boje staly „válkou patrol“. Akce místního významu byly zčásti vázány na vývoj situace u jednacího stolu, zčásti vedeny snahou o upevnění obranné linie vojsk OSN. Tvrdé boje tohoto charakteru zuřily na podzim 1952 zejména v centrálním úseku fronty.

Rozhovory v Pchanmundžonu dospěly v té době k mrtvému bodu.

Ve snaze „dobombardovat“ komunisty znovu k jednacímu stolu zahájilo americké letectvo 23. 6. 1952 sérii náletů proti přehradám a hydrocentrálám severní Koreje. Úspěšné údery na celé měsíce přerušily dodávky elektřiny, řada oblastí byla postižena rozsáhlými záplavami. V červnu 1952 začala rovněž operace *STRANGLE*, zaměřená na ničení komunikací severně od obranné linie sil OSN. Ukázalo se však, že samotné letectvo není s to přisun nepřátelských posíl úplně přerušit. Operace dosáhla vrcholu v srpnu 1952, poté byla ukončena.

Vítězem amerických prezidentských voleb se v listopadu 1952 stal republikánský kandidát Dwight D. Eisenhower, jenž v rámci předvolební kampaně slíbil ukončit válku v Koreji. Ještě před svou inaugurací v lednu 1953 navštívil ve dnech 2. - 5. 12. 1952 bojiště, konferoval s jednotlivými veliteli a setkal se i se synem, jenž byl v té době důstojníkem 3. pěší divize. V Koreji našel mnohé důstojníky, kteří byli stále ještě přesvědčeni o možnosti a nutnosti úplného vítězství. Jedním z nich byl i gen. Mark W. Clark, jenž 12. 5. 1952 vystřídal gen. Ridgway ve funkci velitele sil OSN. Eisenhower byl však odhodlán uzavřít „čestné příměří“.

V období mezi březnem a květnem 1953 dospěla ke stejnému názoru také čínská strana. Příčin jejího „změknutí“ byla celá řada - Stalinova smrt (5. 3. 1953), neúspěch posledních ofenziv, katastrofální dopad války na čínskou ekonomiku atd. Dopis generála Clarka z 22. 2. 1953, navrhuující výměnu nemocných a raněných válečných zajatců, došel za uvedených okolností pozitivní odezvy. Souhlasná odpověď z 28. 3. představovala první známku změny komunistického postoje. Číňané a Severokorejci nejenže přijali Clarkovu nabídku, ale naznačili, že tato akce se může stát východiskem k řešení celé problematiky válečných zajatců. 11. 4. 1953 se sešly styčné skupiny obou stran k přípravě výměny. Tato byla zahájena 20. 4. 1953 pod kódovým označením *LITTLE SWITCH*. Linii fronty v jejím rámci překročilo 6 670 nemocných či raněných komunistů a 684 zajatců z řad OSN.

Dne 26. dubna 1953 byla v Pchanmundžonu obnovena jednání o příměří. K uzavření dohody však vedla ještě dlouhá cesta, lemovaná mnoha vážnými krizemi. Americká strana byla nucena čelit především negativistickému postoji vlády Korejské republiky, jež příměří s komunisty tvrdě odmítala a hodlala pokračovat ve válce až do úplného vítězství. 24. dubna dokonce prostřednictvím svého velvyslance ve Washingtonu pohrozila, že v případě podpisu dohody o příměří odvolá veškerá svá vojska ze sestavy sil OSN. Motiv tohoto postoje byl zřejmý - pro tehdy 78letého Li Syn-mana znamenalo příměří definitivní konec jeho starého snu - stanout v čele sjednoceného korejského státu.

Duben a květen 1953 byly vyplněny intenzivními rozhovory, během nichž se americká strana pokoušela o změnu stanoviska Soulu. Přislíbila rozsáhlou ekonomickou i vojenskou pomoc, pozitivního obratu však nedosáhla. Od 25. května 1953 zahájili Jihokorejci bojkot jednání v Pchanmundžonu. 18. června vyvolali těžkou krizi, když zahájili jednostranné propouštění zajatců, kteří odmítli repatriaci. Li-Syn-manova svévolná akce vyvolala zuřivost komunistů a postavila delegaci OSN v Pchanmundžonu do neudržitelné situace. Rozhovory byly přerušeny až do 8. července, kdy se čínsko-severokorejská delegace uvolila vrátit za jednací stůl.

Ještě předtím se však komunisté znovu pokusili o vojenský tlak na pozice OSN. 10. června 1953 podnikly čínské jednotky rozsáhlou ofenzivu v tzv. kumsongském výběžku centrální části fronty. V bojích, jež patřily k nejtěžším od roku 1951, zatlačily jihokorejský II. sbor asi 10 km k jihu. Velitel 8. armády gen. Maxwell D. Taylor (11. 2. 1953 vystřídal ve funkci Van Fleeta) však přisunul do ohroženého úseku zálohy a po týdnu bojů dosáhl stabilizace fronty. Kumsongský výběžek byl vyklizen, neboť obnovení původní linie nestálo za eventuelní lidské oběti.

K poslednímu pokusu o demonstraci síly došlo 13. 7., kdy pět čínských armád podniklo masivní útok proti pozicím OSN. Nepatrné územní zisky útočníka byly vykoupeny ztrátou 75 000 vojáků, kteří padli doslova v předvečer podepsání dohody o příměří. Definitivní linie dotyku nakonec odpovídala situaci z posledních měsíců. Velení vojsk OSN vyklidilo - a to mnohdy nikoli pod tlakem - jen některé opěrné body, jejichž udržení by si vyžádalo neúměrné lidské a materiální ztráty.

Krach čínské ofenzivy vedl k urychlení rozhovorů. 19. 7. 1953 oznámila čínsko-severokorejská delegace, že je připravena k podpisu dohody o příměří. 27. 7. 1953 v 10.00 hodin nastal historický okamžik. Generálové Harrison a Nam Ir se setkali v Pchanmundžonu a mlčky, během deseti minut, podepsali 18 exemplářů dohody o příměří...

V první dekádě srpna byla v rámci operace *BIG SWITCH* provedena výměna válečných zajatců. O měsíc později, 6. 9. 1953, předalo velení OSN komisi neutrálních států seznamy zajatců, kteří odmítli repatriaci. Z vojáků OSN se takto zachovalo 338 Jihokorejců. K nim se z nejruznějších pohnutek připojil 21 Američan a 1 Brit. Korejská válka skončila, nastal čas bilancování...

Invaze z 25. 6. 1950 vynesla komunistům zisk cca 1 200 km² vcelku bezvýznamného území jižně od 38. rovnoběžky (poloostrov Ongdžin). Sami však museli vyklidit asi 3 300 km² včetně důležitých průmyslových oblastí v prostoru tzv. železného trojúhelníku a na východním pobřeží. Cena za komunistický sen o dobytí jižní Koreje byla strašlivá. Korejská republika pohřešila 1 300 000 lidí, z toho však jen asi 300 000 vojáků. Mnozí z civilních obyvatel byli zmasakrováni pronikajícími komunistickými jednotkami či plánovitě vyvražděni před jejich ústupem. Američané měli 33 629 padlých a 103 284 raněných, v ostatních kontingentech činily ztráty 17 260 osob. O ztrátách protivníka se lze toliko dohadovat. Střízlivé odhady hovoří o cca 1,5-2 mil. padlých vojáků, jakož i o 1 milionu obětí z řad civilního obyvatelstva.

Poznámka autora

* *Cavalry division* (podobně *cavalry regiment*) je v doslovném překladu jezdecká divize (pluk). Pro tento tradiční název útvarů a svazků pozemního vojska USA, pocházející z minulého století, můžeme při překladu použít blíže charakterizujícího, výstižnějšího výrazu - obrněná divize či pluk. Avšak, v tomto případě, 1. jezdecká divize byla v podstatě divizí pěší, obsahovala pouze jeden tankový prapor.

Mám v dobré paměti, jak prezident Jelcín před dvěma a půl roky při návštěvě u nás říkal: To je vaše věc, do jaké bezpečnostní struktury vstoupíte. V té době Rusko nemělo zájem na tom, ovlivňovat vývoj v Evropě, naopak velmi správně vnímalo struktury západního světa jako něco, co je spíš v jeho zájmu než proti němu. Situace se za krátkou dobu radikálně změnila a čím dál tím silněji zaznívají hlasy, že jakékoli rozšíření směrem na východ Rusko považuje za své ohrožení. To jsou známky starého studenovědeckého bipolárního vidění věci. Je to neporozumění dnešnímu světu, který opravdu spěje k vytváření regionálních struktur, které navzájem kooperují.

*(Z rozhovoru s prezidentem České republiky Václavem Havlem,
Český rozhlas 18. 2. 1996.)*